

Ob sedemdesetletnici dr. Avgušтина Laha

8. septembra 1994 je v osmo desetletje svojega življenja vstopil eden najbolj vsestransko ustvarjalnih, razgledanih, pa tudi svojim strokovnim usmeritvam in konjičkom predanih slovenskih geografov — dr. Avguštin Lah. Pred desetimi leti je v Geografskem vestniku dr. Igor Vrišer podrobneje predstavil njegovo šestdesetletno življenjsko pot, znanstvene in strokovne rezultate, uspešno pedagoško delo, ki je vključevalo tudi pisanje učbenikov, in tudi sicer zelo obsežen opus objavljenih del, bodisi samostojnih knjig ali v soavtorstvu s sodelavci. Kljub temu da živimo v času, ko še ne znamo ali ne moremo povsem objektivno vrednotiti našega življenja v nekdanji skupni državi, ne gre prezreti tudi jubilentove družbeno-politične aktivnosti, ko je svoje visoke funkcije v zvezni skupščini ali v slovenskem izvršnem svetu opravljal predano in pošteno. Zapomnili smo si predvsem njegovo zavzemanje za boljši položaj kulture, šolstva, znanosti in za varstvo okolja. Prav kritičen odnos do negativnih posledic onesnaževanja okolja in zavzeto spremljanje posegov v prostor ga je pripeljalo na mesto prvega predsednika na novo ustanovljenega republiškega komiteja za varstvo okolja in urejanje prostora. Njegova intelektualna in razumska širina pa se kaže tudi v tem, da se brez grenkobe ali pretiranih čustev spominja svojega preteklega funkcionarskega delovanja in čeri pri strokovnem in poklicnem uveljavljanju. Danes podpira pozitivne spremembe v naši družbi in dejavno sodeluje ali simpatizira z vsemi, ki se zavzemajo za manj onesnaženo Slovenijo.

V zadnjih desetih letih je prav problemom varstva okolja posvetil največ svojega znanja in časa, tudi po upokojitvi. Z dobrim poznavanjem razmer v Sloveniji in splošno razgledanostjo je ostal iskan sodelavec in sogovornik tudi v mednarodnih komisijah, ki so obravnavale probleme onesnaževanja okolja in neuravnoteženega razvoja. Že nekaj let zelo zavzeto in uspešno vodi Svet za proučevanje in varstvo okolja pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti. Prav njemu gre zasluga, da so se v delo sveta vključili številni vodilni strokovnjaki s posameznih področij, ki posredno ali neposredno spremljajo dogajanja v našem okolju in so zato mnenja, predlogi ter ocene tega sveta vse bolj upoštevani. Najobsežnejša projekta sveta pa sta nedvomno dva zbornika: Slovenija 88 in Okolje v Sloveniji, kjer so zbrani prispevki številnih slovenskih avtorjev, ki so s svojega strokovnega zornega kota predstavili raznovrstne probleme pri varstvu okolja v naši državi. Dr. Lah je v pripravo obeh publikacij vložil veliko energije in svojega časa, saj ni opravljal le uredniška dela, ampak se je moral pogosto spopadati tudi z lektorskimi, tehničnimi in finančnimi problemi ter priganjati zamudnike k pisanju člankov. Za oba zbornika je prispeval po dva obsežna članka. V Sloveniji 88 (1989) je v članku Varstvo in urejanje okolja predstavil celovit pregled vseh raznovrstnih problemov pri varovanju okolja s katerimi se srečuje Slovenija in ki bodo pomembno vplivali tudi na njen prihodnji razvoj. V prispevku Načela, zakonitosti in izkušnje o okolju pa govori o splošnem in posebnem v našem okolju v luči stockholmske deklaracije in o izvajanju politike varstva okolja. V zborniku Okolje v Sloveniji (1994) se je s

svojima prispevkoma vključil v razpravo o razvojnih smereh Slovenije in o pomenu javnosti podatkov o okolju. V zadnjem času pripravlja zajeten leksikon pojmov o okolju, za katerega tudi sam pravi, da je njegovo življenjsko delo. O potrebi po takšnem priročniku priča precejšnja terminološka zmeda na področju proučevanja in predstavljanja problemov pri varstvu okolja, nestrpno pa zbrano razlago tovrstnih pojmov pričakujejo tudi študentje in učitelji na vseh stopnjah izobraževanja.

Poleg omenjenih prispevkov smo v zadnjih desetih letih lahko prebrali številne jubilatove članke o načelnih, teoretskih, pa tudi praktičnih problemih varstva okolja v strokovnih publikacijah (Naši razgledi, Teorija in praksa, Naše okolje), ni pa zanemarljivo poljudnoznanstvenega in šolskogeografskega pisanja (je soavtor učbenika zemljepisa za 8. razred, monografij o Kokri in Od Vipavskih gričev do Goriških Brd, geografsko je predstavil Nigerijo itd). Osvetlil je številna gesla v Enciklopediji Slovenije, precej časa je urednikoval še slovenskemu delu Enciklopedije Jugoslavije in tudi v okviru tega nikoli dokončanega projekta sam napisal veliko gesel.

Jubilant je svoje bogato znanje razdajal mlajšim generacijam ne le kot pedagog na srednjih in višjih šolah, mnogi so ga spoznali tudi kot zanimivega in duhovitega predavatelja na seminarjih, posvetovanjih, ciklusih dopolnilnega izobraževanja itd. Predavanja vedno popestri še z diapozitivi iz svoje bogate zbirke, saj na svojih številnih potovanjih po svetu in domovini pokrajino in dogodke vedno opazuje tudi skozi fotografski objektiv. Domala tri desetletja, predno so se v Sloveniji na široko odprla vrata za mlade nadarjene raziskovalce, je bil dr. Lah pobudnik in tudi prvi predsednik gibanja "Znanost mladini", ustanove, kjer so se pri njenih raznovrstnih oblikah delovanja kalili, dodatno izpopolnjevali in dokazovali mnogi danes vidni slovenski znanstveniki in strokovnjaki.

Vse našeto priča, da ima slavjenec zavidanja vredne delovne navade, veliko energije in volje, da še vedno pomaga pri razumevanju vzrokov in posledic našega preteklega prostorskega razvoja in da skuša s svojimi raznovrstnimi dejavnostmi sooblikovati uravnotežen razvoj našega okolja. Kljub temu pa najde še čas za svoje konjičke, poleg že omenjenega fotografiranja je to predvsem slikanje. Njegovi akvareli in olja pričajo, da tudi v slikarstvu ostaja geograf, saj slike ponazarjajo predvsem dogajanja v različnih slovenskih pokrajinah, najbolj pa ga privlačijo vode. Slike je predstavil že na številnih razstavah, nazadnje je bila pred kratkim otvoritev njegove samostojne razstave v Zemljepisnem muzeju. Manj pa je znano, celo med njegovimi znanci in kolegi, da slavjenec včasih sede k pisalni mizi tudi zato, da napiše kakšno pesem. Verjetno smo pri tem razkrivanju njegovih dejavnosti in konjičkov še celo kaj spregledali, a je že našeto lep dokaz za njegovo bogato in plodno življenje, ki mu ohranja življenjsko moč in zdravje. Zato ne dvomimo, da bomo čez deset let ponovno pisali o njegovih novih knjigah, člankih, prizadevanjih za varovanje našega okolja, o številnih novih slikah, fotografijah, pesmih... Ob njegovi sedemdesetletnici pa mu želimo vse najboljše in še veliko zdravih in delovnih let.